Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 27 январь 1972 йил, пайшанба | № 22 (15.193). | Баҳоси 2 тийин.

СИЁСИЙ МАСЛАҲАТ КОМИТЕТИНИНГ КЕНГАШИДА ЕВРОПАДА ТИНЧЛИК, ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИКНИНГ АКТУАЛ ПРОБЛЕМАЛАРИ ҲАМДА УМУМЕВРОПА КЕНГАШИНИ ТАЙЁРЛАШ МАСАЛАЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ. ЕВРОПАДА ТИНЧЛИК, ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА ДЕКЛАРАЦИЯ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ.

КЕНГАШ ҚАТНАШЧИЛАРИ АҚШНИНГ ҲИНДИ-ХИТОЙДАГИ ЯНГИ АГРЕССИВ ҲАРАКАТЛАРИНИ ҚОРАЛАДИЛАР ВА УШБУ МАСАЛА ХУСУСИДА ТЕГИШЛИ БАЁНОТ ҚАБУЛ ҚИЛДИЛАР.

СИЁСИЙ МАСЛАҲАТ КОМИТЕТИНИНГ КЕНГАШИ ШУ КЕНГАШ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ ҚАРДОШЛАРЧА ДЎСТЛИГИ ВА ҲАМКОРЛИГИ РУҲИДА ЎТДИ.

Прага, 25 январь. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгаши. Суратда: совет делегацияси кенгашда.

Прага, 25 январь. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида.

ТАСС махсус мухбири В. Мусаэльяннинг телефотолари.

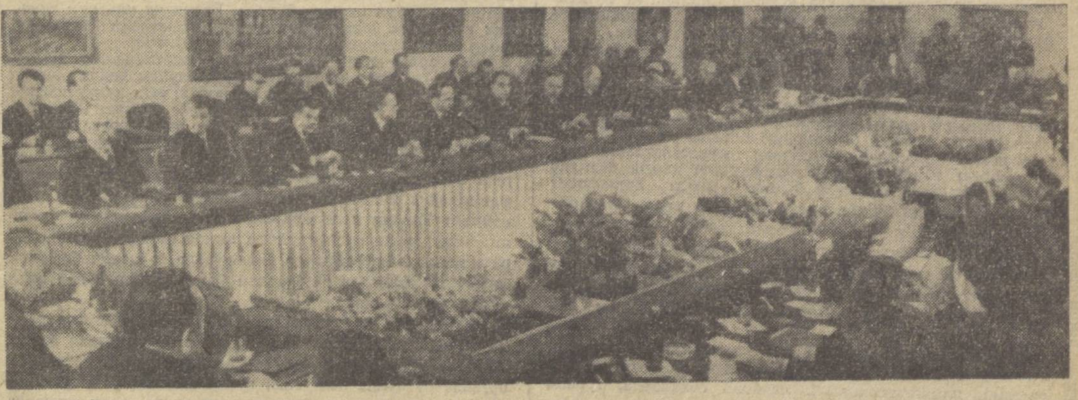

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР СИЁСИЙ МАСЛАҲАТ КОМИТЕТИНИНГ КЕНГАШИ ОЧИЛДИ

25 январда Прагада Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгаши очилди.

Кенгашда қуйидагилар иштирок этмоқда.

Болгария Халқ Республикасидан — Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси, делегация бошлиғи Тодор Живков; Болгария Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Станко Тодоров; Болгария Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Петр Младенов; Болгария Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Болгария Компартияси Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири Константин Теллалов;

Венгрия Халқ Республикасидан — Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, делегация бошлиғи Янош Кадар; Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Венгрия революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг Раиси Ене Фок; Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Янош Петер;

Германия Демократик Республикасидан — Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, делегация бошлиғи Эрих Хонеккер; Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Герман Аксен; Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Германия Демократик Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Вольфганг Раухфус; Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Отто Винцер; Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, партия Марказий Комитети халқаро муносабатлар бўлимининг мудири Ауль Марковски; Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Оскар Фишер; Германия Бирлашган Социалистик партияси ревизия комиссиясининг аъзоси, партия Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари Вернер Эберлайн;

Польша Халқ Республикасидан — Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, делегация бошлиғи Эдвард Герек; Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Петер Ярошевич; Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ташқи ишлар министри Стефан Ольшовский; Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Юзеф Тейхма; Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, партия Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири Ришард Фрелек; Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Станислав Трепчиньский;

Руминия Социалистик Республикасидан — Руминия Коммунистик партиясининг Бош секретари, Руминия Социалистик Республикаси Давлат кенгашининг раиси, делегация бошлиғи Николае Чаушеску; Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети Ижроия комитетининг ва Доимий президиумининг аъзоси Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ион Георге Маурер; Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети Ижроия комитетининг ва Доимий президиумининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Паул Никулеску — Мизил; Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Корнелиу Мэнеску;

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидан — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, делегация бошлиғи Л. И. Брежнев; КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин; КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев; КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири К. В. Русаков; КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов;

Чехословакия Социалистик Республикасидан — Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, делегация бошлиғи Густав Гусак; Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР Президенти Людвик Свобода; Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг Раиси Любомир Штроугал; Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Васил Биляк; Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Богуслав Хнеупек.

Кенгашни Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Г. Гусак очиб, Прагага келган делегацияларни чин кўнгилдан табриклади.

Биринчи мажлис Германия Демократик Республикаси делегациясининг бошлиғи Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Э. Хонеккер раислиги остида ўтди.

Кечки мажлисда Польша Халқ Республикаси делегациясининг бошлиғи Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Э. Герек раислик қилди.

Кенгаш «Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликнинг актуал проблемалари» деган масалани муҳокама қилмоқда.

Кенгаш ишида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бирлашган Қуролли Кучларининг бош қўмондони Совет Иттифоқи Маршали И. И. Якубовский ва Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг бош секретари Н. П. Фирюбин қатнашмоқда.

ЕВРОПАДА ТИНЧЛИК, ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА ДЕКЛАРАЦИЯ

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг 1972 йил 25—26 январда Прагада бўлиб ўтган кенгашида вакиллари қатнашган Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Руминия Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси Европадаги воқеаларнинг кейинги вақтдаги боришини кўриб чиқдилар. Улар воқеаларни Европа қитъасини доимий мустаҳкам тинчлик районига, суверен ва тенг ҳуқуқли давлатлар ўртасидаги самарали ҳамкорлик районига, бутун дунёда стабиллик ва ҳамжиҳатлик омилига айлантиришга эришишдан иборат ўзларининг ўзгармас мақсади нуқтаи назаридан таҳлил қилдилар. Кенгаш қатнашчилари бу йўлда янги силжишга эришилганлигини мамнуният билан таъкидладилар.

Социалистик давлатларнинг Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва шу мақсадда Умумевропа кенгашини чақириш юзасидан 1966 йилги Бухарест Декларациясида, 1969 йилги Будапешт Мурожаатида ва 1970 йилги Берлин Баёнотида баён этилган таклифлари Европада тинчлик ва ҳамкорлик учун курашаётган ҳамма кучларни жипслаштиришда жуда муҳим роль ўйнайди. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг ана шу таклифлари, шунингдек уларнинг шундан кейинги ҳаракатлари ва ташаббуслари тинчликнинг кенг программасини ташкил қилади ҳамда Европада янги сиёсий иқлимни вужудга келтиришга кўмаклашади.

Европада тинчликнинг умумий ишига бошқа Европа давлатлари ҳам тобора каттароқ ҳисса қўшмоқдалар. Шу давлатлардан баъзиларининг сиёсатида Европа тинчлиги манфаатлари муайян равишда биринчи ўринга чиқариб қўйилмоқда, бу эса Европадаги вазиятга самарали таъсир ўтказмоқда.

I.

Кенгаш қатнашчилари Европадаги турли социал системаларга мансуб давлатлар ўртасидаги алоқалар кейинги вақтларда кучайтирилганлиги, улар ўртасидаги сиёсий муносабатлар айниқса ўзаро қизиқиш уйғатувчи масалалар юзасидан маслаҳатлашиб туриш шаклида ривожланиб бораётганлиги катта ижобий аҳамиятга эга эканлигини қайд қиладилар. Бу эса Европадаги давлатларнинг тинчлик ва ҳамкорлик соҳасидаги узоқ муддатли манфаатлари бир хил эканлиги хусусида уларнинг ҳамжиҳатликка эришувини енгиллаштиради.

Ушбу кенгашда қатнашувчи давлатларнинг куч-ғайратлари ва амалий ҳиссаси, шунингдек бошқа давлатларнинг куч-ғайратлари ва амалий ҳиссаси натижасида Европа давлатлари ўртасида тинч-тотув яшаш муносабатлари тобора кўпроқ қарор топмоқда. Кенгаш қатнашчилари шу муносабат билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Франция ўртасидаги ҳамкорликнинг яқинда юксак даражада бўлиб ўтган Совет — Француз музокаралари якунида қабул этилган принципларининг аҳамиятини қайд қиладилар.

Европа давлатлари ўртасидаги иқтисодий, савдо-сотиқ, фан-техника, маданий соҳалардаги ва бошқа соҳалардаги алоқаларни кенгайтириш ҳам Европа қитъасидаги кескинликни юмшатишга ёрдам беради.

Европа халқлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар мустаҳкамланиб, тобора хилма-хил мазмун билан бойиб бормоқда. Европадаги кескинликни янада юмшатиш учун, тинчлик ва хавфсизлик учун курашда Европа жамоатчилигининг активлиги ўсиб бормоқда.

Кенгашда вакиллари қатнашган давлатлар мамнуният билан шуни таъкидладиларки, Европадаги кескинликни юмшатиш жараёнида эришилаётган натижалар зарур ҳолларда халқаро-ҳуқуқ кучига эга бўлган тегишли ҳужжатлар билан мустаҳкамлаб қўйилмоқда.

Сиёсий маслаҳат комитети Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги, Польша Халқ Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги Шартномаларни ратификация қилиш бошланганлигини ижобий баҳолайди. Бу Шартномаларнинг кучга кириши уларнинг бевосита қатнашчилари манфаатларигагина эмас, шу билан бирга Европадаги ҳамма давлатларнинг манфаатларига ҳам мос бўлиб тушади, Европадаги тинчлик негизларини мустахкамлашга олиб боради.

Кенгашда қатнашган давлатлар Ғарбий Берлинга тааллуқли масалалар юзасидан 1971 йил 3 сентябрда эришилган тўрт томонлама битимнинг, шунингдек Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ҳукуматлари ўртасидаги ва ГДР ҳукумати билан Ғарбий Берлин сенати ўртасидаги битимларнинг ижобий аҳамиятини таъкидладилар.

Германия Демократик Республикасини халқаро миқёсда таниш кенгайиб бораётганлиги тинчликни мустаҳкамлашнинг катта омилидир. Шу йўлдаги янги силжиш, жумладан, Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасида халқаро ҳуқуқ нормаларига мос келадиган муносабатлар ўрнатиш тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилади.

Кенгаш қатнашчилари ГДР ва ГФРни Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилиш тўғрисидаги масала бундан буён пайсалга солинмай ҳал этилишини талаб қиладилар.

Чехословакия Социалистик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ҳукуматлари ўртасида ана шу икки мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг ҳал этилмаган масалалари юзасидан, аввало, Мюнхен битимини бошданоқ ҳақиқий эмас деб тан олиш масаласи юзасидан фикрлашиб олинаётганлигини кенгаш қатнашчилари мамнуният билан қайд қиладилар. Улар ЧССРнинг одилона талабаларини қўллаб-қувватлашларини изҳор қиладилар ва бир битимга келиш Европадаги вазиятни яхшилашга кўмаклашади деб ҳисоблайдилар.

Ана шу тадбирларнинг амалга оширилиши ГФРнинг социалистик мамлакатлар билан ўзаро муносабатларида кўпдан бери давом этиб келган ишончсизлик ва кескинлик даври оқибатларини тез ва батамом тугатишга, шу муносабатларни тўла-тўкис нормаллаштиришга ёрдам беради, бу эса ўз навбатида Европа қитъасидаги кескинликни янада кўпроқ юмшатишга, Европадаги ҳамма давлатлар ўртасида ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашади.

Сиёсий маслаҳат комитети кенгашида вакиллари қатнашган давлатлар Европада бундан буёнги ижобий силжишлар истиқболини табриклайдилар. Шу билан бирга, улар Европада кескинликни сақлаб қолишдан, Европадаги бир хил давлатларни иккинчи давлатларга қарама-қарши қўйишдан, Европа қитъасидаги воқеаларнинг ривожини янада кескинлик йўлига буриб юбориш имкониятларини сақлаб қолишдан манфаатдор бўлган кучлар ҳали ҳам иш кўраётганлигини ҳисобга оладилар. Бу кучлар Европа сиёсати блоклардан ташқари категориялар билан юритилиши мумкинлигини хаёлларига ҳам келтирмаётганлигини, Европа қитъасида қуролланиш пойгасини янада кўпроқ кучайтиришга интилаётганликларини фактлар, шу жумладан энг сўнгги вақтдаги фактлар ҳам кўрсатиб турибди. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар бундан ўз хавфсизлиги учун тегишли хулосалар чиқармай қола олмайдилар. Лекин улар шунга аминдирларки, ҳозирги вақтга келиб Европада таркиб топган кучларнинг нисбати тинчликни мустаҳкамлаш йўлида жипслашиб ва изчиллик билан иш олиб борилса, кескинликни юмшатиш душманларининг қаршилигини бартараф этиш имконини беради.

II.

Кенгашда қатнашган давлатлар ишонч билдириб айтадиларки, ҳозирги босқичда Европа давлатларининг Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш йўлида биргаликда коллектив бўлиб ҳаракат қилишларини амалга ошириш айниқса муҳим ва бемалол эришса бўладиган иш бўлиб қолди. Шу муносабат билан улар хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган Умумевропа кенгашини жуда тезроқ ўтказиш зарурлигини айтадилар, бу кенгашда Европадаги ҳамма давлатлар, шунингдек АҚШ билан Канада ҳам тенг ҳуқуқли асосда қатнаша олган бўлур эди.

Умумевропа кенгашининг қатнашчилари шу кенгашда Европадаги кескинликни янада юмшатишга доир амалий тадбирларни ишлаб чиқишлари ва Европа хавфсизлиги системасини вужудга келтиришга асос солишлари мумкин бўлур эди.

Кенгаш қатнашчиларининг фикрича, Европа хавфсизлиги ва ҳамкорлиги Европадаги давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда ҳар қандай тарзда куч ишлатишни ёки куч ишлатиш билан дўқ қилишни истисно этадиган, ҳамма давлатларга агрессия ҳаракатларидан омон сақланиш ҳусусида кафолат берадиган ҳамда ҳар бир халқнинг бахт-саодати ва равнақига кўмаклашадиган мажбуриятлар системасини вужудга келтиришни талаб қилади.

Сиёсий маслаҳат комитети кенгашида қатнашган давлатлар Европа хавфсизлиги ва Европадаги давлатлар муносабатларининг қуйидаги асосий принципларини Европа қитъаси сиёсий ҳаётида умуман эътироф қилиш ва амалий равишда бажариш лозимлигини ёқлаб чиқадилар.

Чегараларнинг бузилмаслиги. Ҳозирги вақтда Европа давлатлари ўртасида мавжуд бўлган чегаралар, шу жумладан, иккинчи жаҳон уруши натижасида вужудга келган чегаралар бузилмас чегаралардир. Бу чегараларни бузиш йўлидаги ҳар қандай уриниш Европадаги тинчликни хавф остида қолдирган бўлур эди. Шу сабабли ҳозир мавжуд бўлган чегараларнинг бузилмаслиги, Европадаги давлатларнинг территориал бутунлигига бундан буён ҳам ҳеч оғишмай риоя қилиниши, бир хил давлатларнинг иккинчи хил давлатларга бўлган территориал даъволари батамом истисно қилиниши лозим.

Куч ишлатмаслик. Европа давлатлари ўртасидаги ўзаро муносабатларда куч ишлатилмаслиги ёки куч ишлатиш билан дўқ қилинмаслиги лозим. Улар ўртасидаги ҳамма низоли масалалар фақат тинч сиёсий воситалар ёрдамида, музокаралар йўли билан, халқаро ҳуқуқнинг асосий принципларига мувофиқ равишда, халқларнинг қонуний манфаатлари, тинчлиги ва хавфсизлиги таҳлика остида қолдирилмайдиган қилиб ҳал этилиши керак.

(Давоми иккинчи бетда).

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР СИЁСИЙ МАСЛАҲАТ КОМИТЕТИ КЕНГАШИНИНГ АХБОРОТИ

1972 йил 25-26 январь кунлари Прагада дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида тузилган Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашда қуйидагилар қатнашди:

Болгария Халқ Республикасидан — Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг Раиси, делегация бошлиғи Тодор Живков; БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, БХР Министрлар Советининг Раиси Станко Тодоров; БКП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Петр Младенов; БКП Марказий Комитетининг аъзоси, БКП Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири Константин Теллалов;

Венгрия Халқ Республикасидан — Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, делегация бошлиғи Янош Кадар; ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Венгрия революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг Раиси Ене Фок; ВСИП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Янош Петер;

Германия Демократик Республикасидан — Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, делегация бошлиғи Эрик Хонеккер; ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Герман Аксен, ГБСП Марказий Комитетининг аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Вольфганг Раухфус; ГБСП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Отто Винцер; ГБСП Марказий Комитетининг аъзоси, ГБСП Марказий Комитети халқаро муносабатлар бўлимининг мудири Пауль Марковски; ГБСП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Оскар Фишер; ГБСП Ревизия комиссиясининг аъзоси, ГБСП Марказий Комитети бўлими мудирининг ўринбосари Вернер Эберлайн;

Польша Халқ Республикасидан — Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, делегация бошлиғи Эдвард Герек; ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ПХР Министрлар Советининг Раиси Петр Ярошевич; ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ташқи ишлар министри Стефан Ольшовский; ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Юзеф Тейхма; ПБИП Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, ПБИП Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири Ришард Фрелек; ПБИП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Станислав Трепчиньский;

Руминия Социалистик Республикасидан — Руминия Коммунистик партиясининг Бош секретари, Руминия Социалистик Республикаси Давлат кенгашининг Раиси, делегация бошлиғи Николае Чаушеску; РКП Марказий Комитети Ижроия комитети ва Доимий президумининг аъзоси, РСР Министрлар Советининг Раиси Ион Георге Маурер; РКП Марказий Комитети Ижроия комитети ва Доимий президиумининг аъзоси, РКП Марказий Комитетининг секретари Паул Никулеску—Мизил; РКП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Корнелиу Мэнеску;

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидан — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, делегация бошлиғи Л. И. Брежнев; КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов;

Чехословакия Социалистик Республикасидан — Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, делегация бошлиғи Густав Гусак; ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти Людвик Свобода; ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг Раиси Любомир Штроугал; ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Васил Биляк; ЧКП Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Богуслав Хнеупек.

Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликнинг актуал проблемалари ҳамда Умумевропа кенгашини тайёрлаш масалалари кўриб чиқилди. Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик тўғрисида декларация қабул қилинди.

Кенгаш қатнашчилари АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги янги агрессив ҳаракатларини қораладилар ва ушбу масала хусусида тегишли баёнот қабул қилдилар.

Кенгашда умумий қизиқишга сазовор бўлган бошқа халқаро проблемалар хусусида ҳам фикрлашиб олинди. Кенгашда қатнашаётган давлатлар социалистик мамлакатлар бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлаш учун бундан буён ҳам куч-ғайратларини аямасликка тайёр турганликларини якдиллик билан таъкидладилар. Улар халқаро проблемаларни ҳал этишда тинчлик, халқаро ҳамкорликни сақлаш ва мустаҳкамлаш йўлини ҳимоя қилишга, империалистик агрессия ва реакцияга зарба беришга, халқларнинг озодлик, миллий мустақиллик, социал тараққиёт учун олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлашга аҳду паймон қилганлар.

Кенгаш ишида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бирлашган қуролли кучларининг бош қўмондони, Совет Иттифоқи Маршали И. И. Якубовский ва Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг бош секретари Н. П. Фирюбин қатнашдилар.

Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгаши шу кенгаш қатнашчиларининг қардошларча дўстлиги ва ҳамкорлиги руҳида ўтди.

ЕВРОПАДА ТИНЧЛИК, ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА ДЕКЛАРАЦИЯ

(Боши биринчи бетда)

Тинч-тотув яшаш. Европадаги тарихий ривожланиш жараёнида икки социал системага—социалистик ва капиталистик системаларга мансуб бўлган давлатлар таркиб топиб, яшаб келмоқда. Системаларнинг ҳар хиллиги улар ўртасидаги муносабатларни ҳар томонлама ривожлантириш учун бартараф этиб бўлмайдиган тўсиқ хизматини қилмаслиги лозим. Европадаги турли социал системаларга мансуб бўлган давлатлар урушни ўз сиёсатининг воситаси сифатида истисно қилиб, ўз муносабатларини тинчлик манфаатлари йўлида иноқлик ва ҳамкорлик асосига қуришлари мумкин ва лозим.

Тинчлик манфаатлари йўлидаги яхши қўшничилик муносабатлари ва ҳамкорлик асослари Европа давлатлари ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатлари мустақиллик ва миллий суверенитет, тенг ҳуқуқлилик, ички ишларга аралашмаслик ва ўзаро манфаатдорлик принциплари асосида ривожланиб бориши керак. Бу йўл Европадаги давлатлар ўртасидаги муносабатларда доимий сиёсат бўлиб қолиши, Европадаги ҳамма халқлар сиёсатининг доимий омили бўлиши ҳамда Европанинг турли қисмларидаги давлатлар ўртасида яхши қўшничилик муносабатларини ва ҳамжиҳатликни ривожлантиришга олиб бориши зарур. Европа давлатлари ўртасидаги муносабатларни ўзгартирганда бу муносабатлар қитъанинг ҳарбий-сиёсий гуруҳларга бўлинишини бартараф этишга имкон берадиган бўлишига интилиш лозим.

Давлатлар ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқалар. Тинчлик шароитларида Европа давлатлари ўртасида иқтисодий, илмий-техникавий, маданий соҳаларда, туризм соҳасида, шунингдек инсон атрофидаги муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида хилма-хил ўзаро манфаатли алоқалар кенг ривож топиши зарур. Бу алоқаларнинг ривожланиши ўз навбатида Европа халқларининг тинчликка, осойишталик ва равнаққа интилишини моддий мазмун билан бойита бориб, Европада таркиб топаётган хавфсизлик ва ҳамкорлик системасининг стабиллигини мустаҳкамлайди.

Қуролсизланиш. Халқаро тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб Европа давлатлари ялпи ва тўла қуролсизланиш, аввало, ядро қуролини тарк қилиш проблемасини ҳал этишга, қуролланиш пойгасини чеклаш, ва тўхтатиш тадбирларини амалга оширишга ҳар томонлама кўмаклашишлари керак.

БМТни қўллаб-қувватлаш. Европа давлатларининг халқаро майдондаги мақсадлари БМТ Устави қоидаларига жавоб бериши — халқаро тинчлик ва хавфсизликни сақлаб қолишга, давлатлар ўртасида дўстона муносабатларни ва ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашиши керак. Европа давлатлари Бирлашган Миллатлар Ташкилотини қўллаб-қувватлаш, уни БМТ устави қоидаларига мувофиқ равишда мустаҳкамлаш тарафдоридирлар.

Умумевропа кенгаши ана шу юксак принциплар ва мақсадларни Европадаги давлатлар ўртасидаги муносабатларга асос қилиб олиб катта тарихий кўламга эга бўлган қарор қабул қилади. Бу эса, Европани чинакам тинчлик қитъасига айлантира оладиган самарали ишларни биргаликда қилишнинг бошланғичи бўлади.

Умумевропа кенгашида Европа давлатларининг ҳамма соҳалардаги ўзаро манфаатли алоқаларини янада ривожлантиришнинг, ҳар қандай камситишни, тенг ҳуқуқсизликни ёки сунъий тўсиқларни тугатишнинг конкрет йўлларини ҳам келишиб олиш мумкин бўлур эди. Европа давлатларининг Европадаги хом ашё ва энергетика ресурсларидан рационал фойдаланишдаги, саноат потенциалини ошириш ва ерларнинг ҳосилдорлигини яхшилаш ишидаги, фан-техника революцияси ютуқларини қўллашдаги ҳамкорлиги Европа халқларининг фаровонлигини ўстириш имкониятларини кўпайтиришга имкон беради. Бир-бирларини маънавий дурдоналар билан ўзаро бойитиш, бир-бирларининг маданияти ва санъати билан танишиш яна кенг кўлам касб қилади.

Умумевропа кенгашида шу кенгашда қатнашувчи ҳамма манфаатдор давлатларнинг доимий органини барпо этиш мақсадга мувофиқ бўлур эди, кенгашдан кейин шу органда бу йўлда келгусида қўйиладиган қадамларни келишиб олиш соҳасида биргаликдаги ишни давом эттириш мумкин бўлади.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг фикрича ана шу масалаларнинг ҳаммаси Умумевропа кенгаши кун тартибининг асосий мазмунини ташкил этиши лозим.

Сиёсий маслаҳат комитети кенгашида вакиллари қатнашган давлатлар Умумевропа кенгашини 1972 йилда чақириш мумкин деб ҳисоблайдилар ва Ғарбий Европадаги бир қатор давлатларнинг шу фикрга қўшилганликлари тўғрисидаги баёнотларини бунинг учун қулайлик яратиб берувчи омил деб биладилар.

Сиёсий маслаҳат комитети кенгашининг қатнашчилари Умумевропа кенгашига тегишли даражада тайёргарлик кўриш лозим, бу иш шу кенгашни тезроқ чақиришга ва унинг иши муваффақиятли бўлиб чиқишига кўмаклашади, деб ҳисоблаётган кўпгина давлатларнинг мулоҳазаларини тушунадилар. Сиёсий маслаҳат комитети кенгаши қатнашчиларининг фикрича, Финляндия ҳукуматининг Хельсинкида Европадаги ҳамма манфаатдор давлатлар, шунингдек АҚШ ва Канада иштирокида кўп томонлама маслаҳатлашувлар ўтказиш тўғрисидаги таклифини амалга ошириш лозим. Кенгашда қатнашган давлатлар Умумевропа кенгашини тайёрлашга ва ташкил этишга тааллуқли масалаларни келишиб олиш мақсадида ўтказиладиган кўп томонли маслаҳатлашувларда бошқа давлатларнинг вакиллари билан бирга қатнашадиган вакилларни тайинлашга қарор берганликларини яна бир марта таъкидлайдилар. Умумевропа кенгашини тайёрлаш формаси сифатида кўп томонли маслаҳатлашувлар ўтказиш тўғрисидаги таклифга эндиликда ҳамма манфаатдор давлатлар рози бўлаётганлигини Сиёсий маслаҳат комитети кенгашининг қатнашчилари қайд қилиб, кўп томонли маслаҳатлашувларни жуда яқин вақтда бошлашга чақирадилар.

III.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг фикрича, Европадаги қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида бир битимга келиниши ҳам Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш манфаатларига мос тушган бўлур эди. Улар Европадаги ҳам ажнабий, ҳам миллий қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги масала бундай қисқартиришда қатнашадиган мамлакатларга зарар етказмайдиган тарзда ҳал қилиниши лозимлигига асосланадилар. Бу масалани ҳал этиш йўлларини кўриб чиқиш ва белгилаш Европадаги мавжуд ҳарбий-сиёсий иттифоқларнинг алоҳида имтиёзли иши бўлиб қолмаслиги керак. Бу масала юзасидан музокаралар ўтказиш тартиби тўғрисида тегишли келишувга эришиш мумкин бўлур эди.

* * *

Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Руминия Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси тарихий ривожланиш Европани муҳим маррага келтириб қўйганлигига аминдирлар 1972 йил Европа халқларига мустаҳкам тинчлик ва хавфсизликнинг янги умидини бахш этибгина қолмай, шу билан бирга олға томон реал силжишга, шу умидни рўёбга чиқаришга ҳам олиб бориши мумкин. Бунга актив кўмаклашиш ҳамма давлатларнинг олий бурчидир.

Болгария Халқ Республикаси номидан
Тодор ЖИВКОВ
Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси
Станко ТОДОРОВ
Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси

Венгрия Халқ Республикаси номидан
Янош КАДАР
Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари
Ене ФОК
Венгрия революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг Раиси

Германия Демократик Республикаси номидан
Эрих ХОНЕККЕР
Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари
Вольфганг РАУХФУС
Германия Демократик Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари

Польша Халқ Республикаси номидан
Эдвард ГЕРЕК
Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари
Петр ЯРОШЕВИЧ
Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси

Руминия Социалистик Республикаси номидан
Николае ЧАУШЕСКУ
Руминия Коммунистик партиясининг Бош секретари,
Руминия Социалистик Республикаси Давлат кенгашининг Раиси
Ион Георге МАУРЕР
Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Советининг Раиси

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи номидан
Л. И. БРЕЖНЕВ
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари
А. Н. КОСИГИН
Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси

Чехословакия Социалистик Республикаси номидан
Густав ГУСАК
Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари
Людвик СВОБОДА
Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти
Любомир ШТРОУГАЛ
Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукуматининг Раиси

Прага, 1972 йил, 26 январь.

АҚШНИНГ ҲИНДИ-ХИТОЙДАГИ АГРЕССИЯСИ ДАВОМ ЭТАЁТГАНЛИГИ ХУСУСИДА БАЁНОТ

1972 йил 26 январь.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг Прагадаги Кенгашида вакиллари иштирок этган Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Руминия Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси АҚШнинг Вьетнам Демократик Республикасига ва Ҳинди-Хитой ярим оролидаги бошқа мамлакатларга қарши агрессив ҳаракатлари кучайтирилганлиги муносабати билан Ҳинди-Хитой районида вужудга келаётган вазиятни кўриб чиқдилар.

Бутун дунё Вьетнамдаги уруш алангаси пасайиш ўрнига, ҳатто, аксинча, эндиликда бутун Ҳинди-Хитой ярим оролида ловуллаб ёнаётганлигининг шоҳиди бўлиб турибди. ВДР территорияси Оқ уйдан берилган буйруқ асосида тўхтовсиз бомбардимон қилинаётганлигини, шунингдек АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги вазиятни хатарли равишда кескинлаштираётган бошқа агрессив ҳаракатларини ҳам жаҳон жамоатчилиги қаттиқ қораламоқда.

Вашингтон Ҳинди-Хитой ярим ороли районидаги проблемаларни сиёсий ҳал этишга эмас, балки уруш йўли билан ҳал этишга ҳамон умид боғлаб келаётганлигини АҚШнинг шу райондаги ҳаракатлари яққол кўрсатиб турибди. Америка империализмининг бу йўли Вашингтоннинг Ҳинди-Хитой можаросидаги «Бизнинг ҳарбий иштирокимиз камайтирилади» деган ва «Вьетнам проблемасини музокаралар йўли билан сиёсий бартараф этишга» эришишга интиламиз деган жуда кўп баёнотларига мутлақо зиддир.

Ўзининг Жанубий Вьетнамдаги қўшинларини қисқартиришга мажбур бўлган АҚШ ҳукумати урушни «Вьетнамлаштириш»га интилмоқда, Нгуен Ван Тхиеунинг қўғирчоқ маъмуриятини Сайгондаги ҳокимият тепасида сақлаб турибди ва уни шу сиёсатни ўтказишдаги қуроли сифатида қўллаб-қувватламоқда.

Империалистлар ва уларнинг қўғирчоқлари ўзларининг агрессив ҳаракатларини қанчалик кўп кенгайтирсалар, социалистик мамлакатларнинг, дунёдаги ҳамма тараққийпарвар кучларнинг ёрдами ва мададига таянаётган Вьетнам, Лаос ва Камбоджа ватанпарварларининг зарбаси шу қадар кучайиб бораётганлигини фактлар очиқ-равшан исботлаб турибди. АҚШнинг Ҳинди—Хитойдаги сиёсати муқаррар мағлубиятга маҳкум этилган!

Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида қатнашган мамлакатлар Ҳинди-Хитой проблемаларини шу райондаги халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилашдан иборат қонуний ҳуқуқларини тан олиш асосидагина ҳал қилиш мумкинлигига қаттиқ аминдирлар. Ҳинди-Хитойда империализм кучлари келтириб чиқарган можарони бартараф этишнинг реал йўли—агрессив ҳаракатларни активлаштиришдан иборат бўлмай, балки Қўшма Штатлар қўшинларини ва уларнинг иттифоқчилари қўшинларини Ҳинди-Хитойдан тез, тўла-тўкис ва ҳеч сўзсиз олиб чиқиб кетишдан, суверен социалистик давлат — ВДРга қарши агрессия ҳаракатларини, Ҳинди-Хитойдаги ҳамма ҳарбий ҳаракатларни, Жанубий Вьетнам, Лаос ва Камбоджанинг ички ишларига аралашишни тўхтатишдан иборат.

Учрашув қатнашчилари АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги авантюристик сиёсатини, агрессив урушни «Вьетнамлаштириш» йўлини, ВДР суверенитетига ва хавфсизлигига қарши қаратилган осмон ҳужумларини ва бошқа ҳамма ҳаракатларни қаттиқ қоралаб, Вьетнам Демократик Республикасига, Жанубий Вьетнам, Лаос ва Камбоджанинг ватанпарвар кучларига агрессорнинг тажовузларини даф қилиш учун зарур ёрдам ва мададни бундан буён ҳам бермоқчи эканликларини айтадилар.

Кенгаш қатнашчилари тинчлик ва ялпи хавфсизлик манфаатларини қадрлайдиган ҳамма кишиларга мурожаат қилиб, уларни озодлик ва мустақиллик учун, Америка интервенциячиларига қарши одилона кураш олиб бораётган Ҳинди-Хитой халқлари билан ўз бирдамликларини янада активроқ намоён қилишга чақирадилар! Ҳинди-Хитой халқларининг империализм кучларига қарши олиб бораётган қаҳрамонона кураши бутун тараққийпарвар инсониятнинг умумий ишига хизмат қилади!

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА

ЯЙЛОВЛАР ЎЗГАРМОҚДА

◆ АШХОБОД. Туркманистонда янги ташкилот — СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг «Туркменпастбишчводстрой» трести тузилди. Унинг вазифаси— чорва яйловларини сув ва чорвачилик базасини ем-хашак билан таъминлашни яхшилашдан иборат.

Бу йил 700 минг гектар янги яйловга сув чиқариш кўзда тутилган.

ЭЛЕКТР ҚОЗОНЛАРИ

◆ ВИЛЬНЮС. Вилкавишск районидаги колхозлардан бирида Литва қишлоқларида биринчи бўлиб электр билан ишлайдиган «иссиқлик фабрикаси» ишлайбошлади. У Каунас инженерлари томонидан Братск мутахассислари билан ҳамкорликда лойиҳалаштирилди. Бу электродно — аккумуляцион станциясининг тўртта қозони бор. Тунлари электр қуввати сероб бўлган пайтларда қозонлардаги сув иситилади ва аккумулятор резервасида иссиқ сув тўплаб қўйилади. Эрталабдан бошлаб то кечгача колхоз аъзоларининг хонадонлари, жамоатчилик бинолари, колхоз фермалари иссиқ сув билан таъминланади. Электрлаштирилган қозонлар тўла автоматлаштирилган.

МАТБУОТ УЙИ

◆ ЧИТА. Читанинг марказида етти қаватли матбуот уйи биносининг қурилиши ниҳоясига етказилди. Унга «Забайкальский рабочий» газета редакцияси кўчиб кирди. Бинонинг қаватларидан бирига «Комсомолец Забайкалья» ёшлар газетасининг коллективи жойлашди.

Матбуот уйи биноси ёнида полиграфия комбинатининг биноси қад кўтараётир. «Правда», «Известия», «Сельская жизнь», «Комсомольская правда» ва бошқа марказий газеталарнинг матрицалари бу ерда фототелеграф орқали қабул қилиниб олинади. Забайкальяликлар ҳам москваликлар қатори айни бир пайтда марказий газеталарнинг янги сонлари билан танишаверадилар.

Грозныйдаги А. Д. Шерипов номли нефтни қайта ишлаш заводида мой ишлаб чиқарадиган энг йирик технологик ускуна қурилмоқда. Суратларда: 1. Ускуна монтаж қилинмоқда. 2. Илғор монтажчилар бригадасининг бошлиғи Ф. Каюшников.
Р. Диқ фотолари (ТАСС).

БЕШ ЙИЛЛИК— МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

УЗБЕКИСТОН ССР ГУШТ ВА СУТ САНОАТИ КОРХОНАЛАРИ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ ТУҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ВА 1972 ЙИЛ УЧУН ОЛГАН

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Ўзбекистон ССР Гўшт ва сут саноати корхоналарининг коллективлари беш йиллик планни ва 1972 йилги топшириқларни муддатидан олдин бажариш учун мусобақага қўшилиб, ўз зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни олдилар:

Саноат ишлаб чиқариш ҳажми бўйича беш йиллик план муддатидан олдин, 1975 йил 25 ноябрда 1972 йилги план ва топшириқлар эса 25 декабрда бажарилади. Беш йиллик мобайнида пландан ташқари 30 миллион сўмлик, шу жумладан 1972 йилда 4,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Беш йил мобайнида меҳнат унумдорлиги 25 процент, шу жумладан 1972 йилда 5,7 процент оширилади. Беш йил ичида гўшт ишлаб чиқариш 1,2 баравар, колбаса маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1,4 баравар, гўшт масаллиқлари ишлаб чиқариш 1,5 баравар, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1,4 баравар кўпайтирилади. 1972 йилда пландан ташқари 1200 тонна гўшт, 300 тонна колбаса маҳсулотлари, 5минг тонна қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ва 200 тонна мол ёғи ишлаб чиқарилади.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш, резервлардан фойдаланиш, тежашни кучайтириш ва таннархни пасайтириш ҳисобига беш йил ичида пландан ташқари камида 5 миллион сўм, шу жумладан 1972 йилда 1 миллион сўм фойда олинади. Технология жараёнларини ва маҳсулот сифатини яхшилаш, ресурсларни тежаб сарф қилиш йўли билан беш йил мобайнида 1 миллион 430 минг киловатт-соат шу жумладан 1972 йилда 400 минг киловатт-соат электр энергияси тежалади; беш йил ичида 1450 тонна, шу жумладан, 1972 йилда 300 тонна шартли ёқилғи тежаб қолинади.

Беш йиллик мобайнида гўшт ва сут маҳсулотларининг 15 хил янги турини ўзлаштириш, маҳсулот турини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш, давлат сифат белгиси билан аттестация қилинган ўн номдаги буюмга эга бўлиш мўлжалланади.

Ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ишлари давом эттирилади, беш йил ичида қўл меҳнати билан банд бўлган ишчиларнинг салмоғи 15 процент камайтирилади. Шу давр ичида 700 рационализаторлик таклифи жорий этилади ва салкам 1 миллион сўм, шу жумладан, 1972 йилда камида 200 минг сўм маблағ тежаб қолинади.

Бу социалистик мажбуриятлар гўшт ва сут саноати корхоналари коллективларининг умумий йиғилишларида муҳокама этилиб, қабул қилинди.

МАҲОРАТ УЧУН МУКОФОТ

Фарғона областининг колхозлари ва совхозлари ўтган қишлоқ хўжалик йили натижаларини якунламоқдалар. Деҳқончилик усталарининг меҳнати қўшимча тўланаётган пул билан тақдирланмоқда. Бу қўшимча пул яхши сифатли ва мўл пахта етиштириб катта ҳосил олган, пахтани етиштириш учун қилинаётган сарфларни камайтиришга эришган кишиларга тўланмоқда.

Киров номидаги совхоз 5118 гектар ернинг ҳар гектаридан пландагига нисбатан 2 центнердан зиёдроқ пахта етиштириб тайёрлаш пунктига жўнатди. Давлатга 14.900 тонна, ёки топшириққа нисбатан қарийб 2,5 минг тонна кўп пахта топширилди. Ҳосилдорликни пландагига нисбатан оширганликлари, пахтани биринчи навларга топширганликлари учун совхоз ишчиларига асосий иш ҳақидан ташқари қўшимча ҳақ ва мукофотлар тариқасида яна 800 минг сўмдан кўпроқ пул тўланди. Бинобарин, асосий иш ҳақининг ҳар бир сўмига қўшимча равишда қирқ етти тийин пул берилди.

Киров районидаги «Искра» колхозининг, Қува районидаги «Коммунизм» колхозининг, Олтиариқ районидаги «Комсомол» колхозининг ва бошқа кўпгина хўжаликларнинг пахтакорлари ҳам анчагина қўшимча ҳақ олдилар. Улар давлатга «оқ олтин» сотиш планини ошириб бажарганликлари учун мана шундай тақдирланишга сазовор бўлдилар.

Дастлабки ҳисобларга қараганда, Фарғона областининг мўл ҳосил усталари ўзларининг ҳалол меҳнатлари учун 12 миллион сўмдан кўпроқ қўшимча пул оладилар. (ЎзТАГ).

АРХИТЕКТОРЛАР УЧРАШУВИ

Жазоир Халқ Демократик Республикасининг Архитекторлар союзи билан дўстлик муносабатлари ўрнатиш, ижодий ҳамкорликни яхшилаш мақсадида у ерга сафар қилган СССР Архитекторлар союзи делегацияси мамлакат бўйлаб саёҳат қилди. Совет архитекторлари нефть бойлиги жиҳатидан дунёда учинчи ҳисобланган Мисовудда бўлдилар, нефтни қайта ишловчи замонавий асбоб-ускуналар билан танишдилар.

Делегация раҳбари Ўзбекистон ССР Архитекторлар союзининг раиси Фарҳод Турсунов Жазоир республикасида СССР Архитекторлар союзининг ишлари, Ўзбекистон қурилишлари тўғрисида ҳикоя қилиб берди. Делегация аъзоси П. П. Зиновьев Москванинг янги қурилишлари ҳақида сўзлади.

Делегация аъзолари Жазоир лойиҳа институтларининг ишлари, шаҳар қурилиши проблемалари ҳақида фикр алмашдилар. Жазоирликлар СССР архитекторларининг сўнгги уч йилда эришган ютуқларини намойиш этувчи кўргазмани мароқ билан томоша қилдилар.

Куни кеча Тошкент шаҳар архитекторлари ва шаҳар жамоатчилиги йиғилишида делегация бошлиғи Ф. Турсунов сафар таассуротларини сўзлаб берди.

ТАБИАТ БОЙЛИКЛАРИНИ МУҲОФАЗА ҚИЛАЙЛИК

Табиат бойликларини муҳофаза қилайлик! Яқинда Тошкентда очилган Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамияти ходимларининг республика семинари ана шундай шиор остида ўтмоқда. Семинарни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, жамият раиси А. С. Абдалин очди. Жамият республика советининг илмий котиби Л. Я. Кульбашная жамият томонидан табиатга ленинча муносабат учун ўтказилаётган социалистик мусобақанинг аҳамияти ҳақида доклад қилди. Жамият республика совети раисининг ўринбосари, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик институтининг директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Мирзаев республикамизда боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш соҳасида жамият аъзолари олдида турган вазифалар ҳақида доклад қилди. Жамият республика советининг табиатни муҳофаза қилиш секциясининг раиси, биология фанлари кандидати В. П. Курбатов доклади Ўзбекистон ҳайвонот дунёси ҳақида ва уни муҳофаза қилиш ҳамда кўпайтириш масаласига бағишланди.

Семинар программасига мувофиқ сув ҳавзалари ва ҳавонинг тозалиги ҳамда софлиги учун кураш, республика балиқ запасларини сақлаш, ер ресурслари ва фойдали қазилмалардан рационал фойдаланиш, Ўзбекистон шаҳарлари ва аҳоли пунктларини кўкаламзорлаштириш ва бу тадбирларда комсомоллар ва ёшларнинг иштирокини таъминлаш масалалари ҳам муҳокама қилинади. Бу масалалар юзасидан пойтахт олимлари ва кўзга кўринган мутахассислар доклад қиладилар.

Семинар охирида унинг иштирокчилари аҳоли орасида табиат ҳақидаги билимларни пропаганда қилиш, табиатни муҳофаза қилиш халқ университетлари, табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг жамоатчи инспекторлари ва «яшил бойлик қўриқчилари» отрядлари ишини ташкил этиш соҳасида ўз тажрибаларини ўртоқлашадилар.

ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШ ТАКОМИЛЛАШТИРИЛСИН

Халқ хўжалигида ҳисоблаш техникасидан ва иқтисодий-математик методлардан фойдаланиш асосида бошқариш ва планлаштириш методларини такомиллаштириш соҳасида КПСС XXIV съезди жуда катта программани белгилаб берди.

25 январда Москвада очилган Бутуниттифоқ кенгаши тўққизинчи беш йилликда ҳисоблаш техникасидан ва автоматлаштирилган системалардан кенг фойдаланишга бағишланди. СССР Министрлар Советининг Фан ва техника давлат комитети чақирган бу кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети аппаратларининг, иттифоқдош республикалар, ўлкалар ва областларнинг масъул ходимлари таниқли олимлар ва мутахассислар, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, корхоналарнинг, ишлаб чиқариш бирлашмаларининг, илмий тадқиқот ва лойиҳалаш ташкилотларининг директорлари қатнашмоқда. (ТАСС).

УЛКАН ОДИМЛАР

Ўзбекистон ССР Меҳнаткашлари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, 1971 йил—тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили давлат планини муваффақиятли бажардилар ҳамда ижтимоий ишлаб чиқаришни янада юксалтириб, халқнинг моддий фаровонлигини янада оширишга эришдилар.

1970 йилга нисбатан 1971 йилда миллий даромад 6 процент ўсди.

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалигининг айрим тармоқлари бўйича Давлат планининг бажарилиши қуйидагича бўлди:

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 1971 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармасининг ахбороти

I. САНОАТ

Ўзбекистон саноати 1971 йилда муваффақиятли суръатда ривожланди.

Республика саноати ходимлари маҳсулотни реализация қилиш ва кўпчилик энг муҳим буюмлар ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари 19 декабрда бажардилар. Ишлаб чиқариш ҳажми 1970 йилга нисбатан пландаги 9,2 процент ўрнига 11,5 процент кўпайди.

Маҳсулот ишлаб чиқариш электр энергетикасида 1970 йилга нисбатан 16 процент, қора ва рангли металлургияда 9,4 процент, химия ва нефть химия саноатида 13,6 процент, машинасозлик ва металл ишлашда 9,6 процент, енгил саноатда 14,5 процент, шу жумладан пахта тозалаш саноатида 19,8 процент, озиқ-овқат саноатида 9,8 процент ўсди.

Айрим министрликлар бўйича маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиши тўғрисидаги маълумотлар ва саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатлари ҳамда меҳнат унумдорлигини ошириш суръатлари қуйида баён этилган:

	1971 йилда маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиш проценти	1971 йилда 1970 йилдагига нисбатан процент ҳисобида: Ишлаб чиқариш ҳажми бўйича	1971 йилда 1970 йилдагига нисбатан процент ҳисобида: Меҳнат унумдорлиги бўйича
Ўзбекистон ССР бўйича ҳаммаси бўлиб	104	112	108
Умумиттифоқ министрликлари корхоналари бўйича			
Газ саноати министрлиги	100,3	105	102
Нефть саноати министрлиги	102	101	100,5
Кўмир саноати министрлиги	105	102	106
Химия саноати министрлиги	101	115	107
Электротехника саноати министрлиги	101	108	107
Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	101	114	112
Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги	102	109	106
Автомобиль саноати министрлиги	102	106	106
Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги	100,8	103	98
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги	102	118	111
Енгил, озиқ-овқат ва рўзғор саноати учун машинасозлик ва рўзғор асбоблари министрлиги	100,9	107	107
Целлюлоза-қоғоз саноати министрлиги	101	101	103
СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Микробиология саноати бош бошқармаси	103	110	109
Иттифоқ республика ва республика министрликлари ҳамда идораларининг корхоналари бўйича			
СССР Қора металлургия министрлиги	102	104	106
СССР Рангли металлургия министрлиги	102	110	109
СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги	102	106	107
Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	100,7	115	114
Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати бошқармаси	103	114	109
Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	104	108	102
Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги	101	107	103
Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги	109	120	114
Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги	103	111	109
Ўзбекистон ССР Гўшт ва сут саноати министрлиги	105	107	101
Ўзбекистон ССР Балиқ хўжалиги бошқармаси	113	107	103
Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги	104	113	108

Тошкент шаҳри, республиканинг барча областлари ва Қорақалпоғистон АССР саноати саноат маҳсулотини реализация қилиш йиллик планини ошириб бажардилар.

Натурал ҳолда саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришга доир маълумотлар қуйида келтирилган:

	1971 йилда ишлаб чиқарилди	1971 йилда 1970 йилга нисбатан процент ҳисобида
Электр энергия (Энергетика ва электрлаштириш министрлиги ҳамда блок станциялари бўйича) — миллиард киловатт-соат	21,1	117
Нефть — минг тонна	1752,7	97
Газ — миллиард куб метр	33,6	105
Кўмир — минг тонна	3812,5	102
Пўлат — минг тонна	399,1	103
Қора металлар прокати — минг тонна	331,4	103
Минерал ўғитлар (шартли бирликларда) — минг тонна	4570,0	112
Кучланиш трансформаторлари — минг киловольт-ампер	2726	105
Бронекабель — минг километр	15,1	105
Компрессорлар — дона	2618	107
Пилталаш машиналари — дона	592	130
Тракторлар — минг дона	20,3	96
Трактор прицеплари — минг дона	36,4	95
Трактор культиваторлари — минг дона	21,0	104
Пахта териш машиналари — дона: физик бирликларда	6706	113
икки қаторли ҳисобда	10.409	100
Кўрак тозалаш машиналари — дона	3500	138
Осма электр кранлар, шу жумладан махсус кранлар — дона	931	107
Экскаваторлар — дона	1115	109
Цемент — минг тонна	3222	100,8
Йиғма темир бетон конструкциялар ва деталлар (ёрдамчи саноатдан ташқари) —минг куб метр маҳсулот	2788,7	103
Иморатбоп ғишт (ёрдамчи саноатдан ташқари) — миллион дона	1279,9	100,5
Асбоцемент шифер-миллион шартли тахта	232,3	108
Дераза ойнаси — минг квадрат метр	2743	99
Қоғоз — минг тонна	23,4	100,4
Мебель — миллион сўмлик	48,7	115
Рўзғор холодильниклари — минг дона	63,0	110
Газ плиталари — минг дона	238,0	84
Пахта толаси — минг тонна	1540,5	111
Хом ипак — тонна	1144,1	98
Каноп толаси — минг тонна	31,5	120
Ип газламалар — миллион квадрат метр	169,6	99,9
Шойи газламалар — миллион квадрат метр	56,3	122
Пайпоқлар — миллион жуфт	31,1	103
Ички трикотаж — миллион дона	21,8	99,9
Устки трикотаж — миллион дона	11,2	102
Чарм-пойафзал — миллион жуфт	19,0	103
Балиқ овлаш — минг центнер	117,0	114
Гўшт (саноат ишлаб чиқаргани) — минг тонна	74,5	107
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти сут ҳисобида (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	238,3	108
Ўсимлик мойи (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	366,9	125
Кондитер маҳсулотлари — минг тонна	78,9	100,3
Консервалар — миллион шартли банка	348,5	110
Маданий-маиший ва рўзғор хўжалик буюмлари — миллион сўмлик	160,7	117

1970 йилга нисбатан электр энергия ишлаб чиқариш ва газ қазиб олиш, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш, машинасозлик қурилиш материаллари саноатининг бир қатор маҳсулотларини ишлаб чиқариш бир мунча ўсди. Шунингдек, халқ истеъмоли моллари: шойи газлама, пайпоқ, устки трикотаж, чарм-пойафзал, холодильниклар, мебель, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, ўсимлик мойи, консервалар, синтетик ювиш воситалари ва бу маҳсулотнинг бошқа турларини ишлаб чиқариш кўпайди.

Республика саноат корхоналарининг коллективлари 1971 йилда ускуналардан, хом ашё ва материаллардан фойдаланишни яхшилаш, маҳсулот сифатини ошириш ва ишлаб чиқариш рентабеллигини ошириш соҳасидаги ишларни давом эттирдилар.

Саноатда **меҳнат унумдорлиги** ўтган йилдагига нисбатан 8 процент ўсди. Меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига жами ишлаб чиқарилган маҳсулот ўсишининг 70 процентидан кўпроғига эришилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қарашли (қишлоқ хўжалик корхоналаридан ташқари) корхона ва ташкилотларда фойда олиш 21 процент, шу жумладан саноат корхоналаридан **фойда олиш** 29 процент ўсди.

Халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида техникани янада тараққий эттириш юзасидан тадбирлар амалга оширилди. Илмий тадқиқот, лойиҳа, конструкторлик ташкилотлари ва саноат корхоналари янги машиналар ва юксак унумли ускуналар яратиш ҳамда жорий этиш устида иш олиб бордилар, прогрессив технологияни, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришни жорий этдилар. Республика саноати маҳсулотнинг бир қанча янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштирди.

Ўзбекистон рационализаторлари ва ихтирочилари халқ хўжалигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқдалар. 1971 йили республика халқ хўжалигида 35 мингдан зиёд рационализаторлик таклифлари ва ихтиролари жорий қилинди. Уларнинг жорий этилишидан олинадиган шартли йиллик тежам 56 миллион сўмдан ошиб кетади.

Республика бўйича план умуман ошириб бажарилгани ҳолда баъзи корхоналар маҳсулотни реализация қилиш, энг муҳим буюмларни ишлаб чиқариш планларини бажара олмадилар, саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажмини, меҳнат унумдорлигини пасайтириб юбордилар, товар маҳсулотнинг таннархи ошиб кетишига йўл қўйдилар, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан етарли фойдаланмадилар ҳамда янги ишга туширилганларини суст ўзлаштирдилар.

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Ўтган йиллардаги каби 1971 йили ҳам Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ишлари олиб борилди. Республика колхоз ва совхозлари ўтган йили 15,5 минг трактор, 500 дан зиёд дон комбайнлари, 700 га яқин силос комбайнлари, 3,6 минг пахта териш машинаси, 8,2 мингта трактор плуглари, 5,3 мингта селялка, 14,8 мингта культиватор, 3,2 мингта енгил ва ихтисослаштирилган автомашиналар ва бошқа жуда кўп қишлоқ хўжалик машиналари олдилар.

Қишлоқ хўжалигига салкам 3,7 миллион тонна, яъни 1970 йилдагидан 195 минг тонна кўп минерал ўғит етказиб берилди. 1970 йилдагидан анча кўп озуқа фосфати етказиб берилди.

Давлат ва колхозларнинг қишлоқ хўжалигига сарфлаган капитал маблағлари 1 миллиард 143 миллион сўмни ташкил этди. Бу, 1970 йилдагидан 9 процент кўпдир. Ажратилган маблағлар янги ерларни ўзлаштириш ва мавжуд суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга ҳамда суғориладиган деҳқончилик маданиятини оширадиган бошқа тадбирларни амалга оширишга сарфланди. Колхоз ва совхозларда катта ишлаб чиқариш, уй-жой ва маданий-маиший қурилишлар амалга оширилди.

Кўпгина районларда сув камчиллигини тугатиш, қўшимча сув манбаларини ишга тушириш юзасидан катта ишлар амалга оширилди.

Қишлоқ хўжалиги олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар, малакали механизатор, чорвадорлар, бригадирлар ва бошқа кадрлар билан мустаҳкамланди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ўсиб бораётган моддий-техника база асосида ҳамда Иттифоқ ҳукуматининг ёрдамига таяниб, сув камчиллиги оқибатида келиб чиққан қийинчиликларни енгиб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришдилар.

Республика қишлоқ хўжалигининг асосий маҳсулоти бўлган пахта етиштириш 4 миллион 511 минг тоннага етди. Давлат плани ҳамда КПСС XXIV съезди шарафига олинган социалистик мажбурият ошириб бажарилди.

Бунда 1 миллион 837 минг тонна ёки ялпи ҳосилнинг 41 процентини машиналарда териб берган Ўзбекистон механизаторларининг ҳиссаси катта бўлди. Сирдарё областида жами ҳосилнинг 68 проценти, Тошкент областида 59 проценти машиналарда териб олинди. Республикадаги бир қатор районлар, кўпгина колхоз ва совхозлар ҳосилнинг деярли ҳаммасини машиналарда териб олдиларки, бу ҳол пахтачиликда техника тараққиётини жорий этишда янги босқич бошланганлигидан далолат беради.

Бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳам бирмунча кўпайди. Бироқ, кузги-қишки ва баҳорги об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги оқибатида дон 1970 йилдагидан бирмунча кам бўлди.

Ҳамма категориялардаги хўжаликларда 1971 йил бошларида 2 миллион 907 минг бош қорамол бўлган бўлса, 1972 йил 1 январга келиб уларнинг сони 2 миллион 929 минг бошга етди. Шу жумладан, сигирлар 1 миллион 183 минг бошдан 1 миллион 186 минг бошга, чўчқалар 296 минг бошдан 341 минг бошга етди.

Чорва молларнинг маҳсулдорлиги ошди ҳамда чорвачилик маҳсулоти ишлаб чиқариш кўпайди. Саккизинчи беш йиллик йилларидаги ўртача йиллик даражага нисбатан 1971 йилда гўшт 12 процент, сут 26 процент, тухум 38 процент кўп тайёрланди.

Маҳсулот ишлаб чиқаришнинг кўпайганлиги бу маҳсулотларни харид қилишни муваффақиятли ўтказиш имконини берди. Маҳсулотнинг кўпчилик турлари бўйича харид қилиш давлат плани ошириб бажарилди.

III. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Халқ хўжалиги тараққиёти билан бир қаторда 1971 йилда Ўзбекистонда транспортнинг ҳамма турлари ва алоқа муассасаларининг иши яна ҳам равнақ топди.

Ўрта Осиё темир йўлида юк ортиш йиллик плани 103 процент, шу жумладан республикада жойлашган бўлимларда 102 процент бажарилди. 1970 йилга нисбатан Ўрта Осиё темир йўлида юк ташиш 5 процент кўпайди, шу жумладан Ўзбекистондаги бўлимларда 6 процент ортди.

Вагон паркидан фойдаланиш бир қадар яхшиланди. Юк вагонининг обороти жадаллашди, юк поездларининг участкадаги ҳаракат тезлиги ошди, юк вагонларининг унумдорлиги кўтарилди.

Умум фойдаланишдаги автомобиль транспорти билан юк обороти йиллик плани ҳамда халқ хўжалиги юклари ташиш планлари 103 процент бажарилди. Ўтган йилдагига нисбатан юк ташиш 10 процент ортди, юк обороти 10 процент кўпайди.

1971 йилда автобуслар билан 1079 миллион пассажир ташилди. Бу 1970 йилдагига нисбатан 5 процент кўпдир, бир йил мобайнида пассажир обороти 7 процент кўпайди. Аммо пассажир обороти йиллик плани бирмунча бажарилмай қолди.

Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармаси пассажирлар ташиш йиллик планини 103 процент бажарди. Ўтган йилдагига нисбатан пассажирлар ташиш 12 процент ортди.

1971 йилда алоқа муассасаларининг тармоғи кенгайди: 56 та алоқа бўлими очилди. Шу жумладан қишлоқ жойларда 42 та алоқа бўлими очилди; 65 колхоз ва 12 совхозда телефон алоқаси йўлга қўйилди.

Алоқа корхоналари ва ташкилотлари кўрсатаётган иш ҳажми 1970 йилдагига нисбатан 10 процент ортди. Лекин шундай бўлса ҳам хизмат кўрсатиш ҳажми йиллик плани бир қадар бажарилмай қолди.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили бўлган 1971 йилда Ўзбекистонда **капитал қурилиш** кенг кўламда олиб борилди. Колхозлар ва аҳолининг маблағларини қўшиб ҳисоблаганда **капитал маблағ** миқдори 3 миллиард 295 миллион сўмга етди, шундан давлат маблағлари 2 миллиард 715 миллион сўмдир. Ҳамма капитал маблағлар 1970 йилдагига нисбатан 7 процент кўпайди.

Ўзбекистон ССР саноатида капитал маблағлар асосан халқ хўжалигининг моддий-техника базасини ривожлантирувчи тармоқларга, шунингдек енгил ва озиқ-овқат саноати айрим тармоқларининг қувватларини оширишга сарфланди, бу тармоқ корхоналарида халқ истеъмоли буюмлари тайёрланади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, айниқса сув хўжалиги қурилишига катта маблағлар сарфланди. Пахтачилик ва шоликорлик совхозларини тузиш давом эттирилаверди. Гўшт етиштириладиган ҳамда ёш моллар ўстирилиб бўрдоқига боқиладиган чорвачилик комплекслари қурилиши бошланди.

Давлат капитал маблағлари ҳисобига ишга солинган **асосий фондларнинг қиймати** 2760 миллион сўмга етди, ёки 1970 йилдагига нисбатан 15 процент кўп бўлди.

Бир қанча йирик саноат корхоналари, шу жумладан ишлаб турган завод ва фабрикаларда ишлаб чиқариш цехлари ва қувватлари ишга солинди.

Тошкент ГРЭСининг қурилиши тугалланиб, эндиликда унинг қуввати 1920 минг киловаттга етди. Чорвоқ ГЭСида ҳар бирининг қуввати 150 минг киловатдан бўлган 2 та турбогенератор ишга тушди. Кучланиши турлича бўлган қарийб 10 минг километр узунликдаги электр узатиш линиялари эксплуатацияга топширилди. Химия саноати корхоналарида минерал ўғит ва сунъий тола ишлаб чиқариладиган қувватлар ишга солинди. Олмалиқдаги маиший химия заводи ишга тушди.

Қорасув, Қизилтепа, Ангор ва Комсомолобод пахта заводлари ва бошқа бир қанча корхоналар ишлай бошлади.

Капитал қурилиш эҳтиёжларини қондирмоқ учун қурилиш материаллари, йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга солинди.

Енгил ва озиқ-овқат саноатида пойафзал, кийим-кечак, консерва, кондитер, макарон, нон-булка маҳсулотлари ва бошқа маҳсулотлар тайёрланадиган қувватлар оширилди.

Бундан ташқари, кўпгина корхоналарда ишлаб чиқаришни механизациялаш ва интенсивлаш, технология жараёнларини яхшилаш, ускуналарни модернизациялаш ва бошқа ташкилий-техникавий тадбирлар ўтказилиб, ишлаб чиқариш қувватларининг ортишига эришилди.

Қишлоқ хўжалигида 55 минг гектар янги ер суғорилиб, 314 минг гектар яйловларга сув чиқарилди, янги каналлар қазилди, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари амалга оширилди. Моллар учун чорвачилик бинолари, паррандачилик фабрикалари ҳамда ремонт корхоналари ва шу кабилар қурилди.

1971 йилда республикада 9 қурилиш тресли ва «ЧарвакГЭСстрой» бошқармаси планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишлади. Янги системага амал қилиб ишлаётган ташкилотлар ишларини анча яхшиладилар.

Пудрат ташкилотларининг ўз кучлари билан амалга ошираётган пудрат ишлари йиллик плани республикада 2 процент ошириб бажарилди.

Асосий қурилиш министрликлари ва идоралари бўйича йиллик планнинг бажарилиши қуйидагича бўлди:

(процент ҳисобида)

	Пудрат ишларининг умумий ҳажми бўйича	Ўз кучлари билан бажарилган ишлар ҳажми бўйича
Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги	97	100
Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги	103	101
«Главташкентстрой»	97	93
Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги	105	105
«Узглавводстрой»	108	106
Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	109	100,4
Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	101	100,9
Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлиги	111	109
«Главсредазирсовхозстрой» Ўзбекистон ССР территорияси бўйича	101	102
«Узколхозстрой»	104	104

Қурилишда меҳнат унумдорлиги плани бажарилди.

Шу билан бир қаторда қурилишда камчиликлар ҳам борки, улар оқибатида халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида ишлаб чиқариш қувватларини ишга солиш плани адо этилмай қолди.

Бир қанча қурилиш ташкилотлари иш ҳажми бўйича меҳнат унумдорлиги плани ҳамда қурилиш-монтаж ишларининг таннархларини арзонлаштириш топшириқларини адо этмадилар.

V. ХАЛҚ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ САВИЯСИНИНГ ЎСИШИ

Миллий даромад бир йилда 6 процент кўпайди.

Халқ хўжалигида банд бўлган ишчи ва хизматчиларнинг **йиллик ўртача сони** 2,7 миллион кишидан ортиб кетди ва 1970 йилдагига нисбатан 3 процентдан кўпроқ ортди.

КПСС XXIV съездининг беш йиллик план юзасидан Директивалари бажарила бориб, 1971 йилда темир йўл транспорти ишчи ва хизматчилари иш ҳақининг минимал ҳажми 70 сўмгача оширилиб, айни пайтда ходимларнинг ўртача ҳақ оладиган категорияларининг ставкалари ва маошлари ҳам оширилди, шунингдек совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалиги, сув ва ўрмон хўжалиги ва «Сельхозтехника»нинг давлат корхоналарида ишлаётган тракторчи-машинистларнинг таъриф ставкалари ҳам оширилди.

Ишчи ва хизматчиларга қарилик пенсиялари минимал ҳажми ҳам ошди. Колхозчиларнинг қарилик пенсияси ошиши билан бир қаторда инвалидлик пенсиясининг минимал ҳажми ҳам, боқувчиси вафот этганда бериладиган пенсиянинг минимум ҳажми ҳам оширилди. Ишчилар, хизматчилар ва уларнинг оилаларига пенсия тайин этиш шартларига кўра колхозчиларга ҳам пенсия тўланадиган бўлди.

Ишчи ва хизматчиларнинг **пул билан тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи** бутун халқ хўжалигида бир йил мобайнида 2 процент ошди.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондлардан олаётган тўловлар ва имтиёзлар бир йилда 5 процент кўпайиб 2,4 миллиард сўмдан ошиб кетди. Ана шу фондлар ҳисобидан бепул таълим, пенсиялар, ёрдам пуллари ва стипендиялар тўлаш учун, медицина ёрдами кўрсатмоқ, санаторий ва дам олиш уйларига бепул ва имтиёзли шартларда путёвка бермоқ, отпуска ҳақлари тўламоқ, болалар боғчалари ва яслиларида фарзандларимизни тарбияламоқ учун ҳамда социал-маданий хизмат кўрсатишнинг бошқа формалари учун маблағ ажратилди.

Меҳнаткашларнинг реал даромадлари аҳоли жон бошига ҳисоблаганда бир йилда 5 процентдан кўпроқ ортди.

Аҳолининг омонат кассаларидаги маблағлари 1970 йилда 10 процент кўпайди ва 1971 йилнинг охирига келиб 1054 миллион сўмни ташкил этди. Омонатлар 1865 мингтага етди.

Чакана товар обороти плани республика бўйича ошириб бажарилди. Бир йилда солиштирма баҳоларда 8 процент кўтарилди. Умумий овқатланишни ҳам қўшиб ҳисоблаганда давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти ялпи ҳажми 5312 миллион сўмга етди.

1970 йилга нисбатан сут маҳсулотлари, тухум, газлама, кийим-кечак, трикотаж буюмлари, пойафзал ҳамда маданий-маиший ва рўзғорбоп товарлар сотиш кўпайди.

Ишлаб чиқариш ўсиб бораётганлиги ва маҳсулот сотиш кўпайганлигига қарамай, аҳолининг бир қанча товарларга талаби ҳали тўла-тўкис қондирилаётгани йўқ.

1971 йилда чакана савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг тармоғи кенгайди. Улар замонавий холодильниклар, механик ва технологик ускуналар билан жиҳозланди. Савдонинг прогрессив усуллари қўлланилаётган кўпгина янги замонавий магазинлар очилди.

1971 йилда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш плани республикада 102 процент бажарилди. 1970 йилдагига нисбатан хизмат ҳажми 17 процент кўпайди, жумладан қишлоқ жойларда 25 процент ортди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг тармоғи кенгайди. Шу билан бир қаторда буюртмаларни вақтида яхши бажаришда ҳанузгача ҳам аҳолининг талаблари тўла-тўкис қондирилаётгани йўқ.

Республикада кенг кўламда **уй-жой ва маданий-маиший қурилиш** олиб борилди. Дастлабки маълумотларга қараганда, давлат, колхозлар ва аҳолининг маблағлари ҳисобига 102,1 минг квартира қурилган ҳамда якка тартибда умумий сахни 5589 минг квадрат метр бўлган уй-жой фойдаланишга топширилган.

Янги умумий таълим мактаблари, касалхоналар, поликлиникалар, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари ва бошқа маданий-маиший аҳамиятга молик объектлар қуриб битказилган.

Аммо уй-жой, маданий-маиший қурилиш планларини меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг кўпгина ижроия комитетлари, министрликлар ва идоралар тўла адо этолмадилар.

Шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган пунктларни обод қилиш, уй-жой фонди ва коммунал маиший корхоналарни газлаштириш давом этди. Бир йил мобайнида газлаштирилган квартиралар 130 минг ёки 12 процент кўпайди. Эндиликда жами квартираларнинг 52 процентга яқини газлаштирилгандир.

1971 йилда **халқ маорифи, фан ва маданияти** ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришилди. Ўқувнинг турли-туман формаларига 4332 минг киши жалб этилган, булардан турли умумий таълим мактабларида 3412 минг ўқувчи, олий ўқув юртларида 234 мингдан ортиқ киши, техникумлар ва бошқа ўрта махсус ўқув юртларида 167 мингдан ортиқ киши таҳсил кўрди.

1971 йилда ўрта мактабни тамомлаб 184 минг йигит-қиз етуклик аттестати олди, булардан 36 мингга яқини ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўрта маълумот олди.

Саккиз йиллик мактабни 264 минг киши битирди. Улардан кўпчилиги умумий таълим мактабларининг 9-синфида техникумларда, ҳунар-техника таълими билим юртларида ва бошқа ўқув юртларда таҳсилни давом эттирмоқда.

Мактаб-интернатларда ва куни узайтирилган группаларда 376 мингдан ортиқ ўқувчи таълим-тарбия олди.

Ўтган йили **олий ва ўрта махсус ўқув юртларини** 79 минг киши битирди. Шулардан 29 минг нафари ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда кечки ва сиртқи бўлимларда олий ва ўрта махсус маълумот олди.

Ҳунар-техника таълими билим юртларида бир йилда 42 мингдан ортиқ ёш малакали ишчи тайёрланди. **Якка-якка, бригада бўлиб ҳунар ўргатиш ва курсларда ўқитиб ҳунар ўргатиш** йўллари билан бевосита корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда ва шунингдек, колхозларда янги касбкорларга ўргатилган ва малака оширган кишилар 454 минг нафарга етди.

1971 йилнинг охирига келиб **илмий ходимлар** сони 26 минг кишидан ортиб кетди, улар орасида фан докторлари 500 кишидан зиёд. Фан кандидатлари эса 7500 кишидан зиёд.

1971 йилда клублар, оммавий кутубхоналар, кино-установкалар сони ортди. Киносеансларга келган томошабинлар сони кўпайди.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш яхшиланиб бораверди. Соғлиқни сақлашнинг даволаш-профилактика ва бошқа муассасалари тармоғи кенгайди. Бир йил мобайнида ҳамма касбдаги врачлар сони 2 минг киши кўпайди. Касалхоналардаги ўринлар сони эса 3 мингта ортди. Шунингдек, санаторийларда, дам олиш уйларида ва пансионатларда ўринлар кўпайди.

Доимий ишлайдиган мактабгача ёшдаги болалар муассасаларида 404 минг бола тарбияланди. Бу 1970 йилдагига нисбатан 50 минг кўпдир. Мавсумий ишлайдиган мактабгача ёшдаги болалар муассасаларида 282 минг бола тарбияланди. 436 минг нафар болалар ва ўсмирлар ёз чоғида пионерлар ва ўқувчилар лагерларида, болалар санаторийларида ҳамда экскурсия, саёҳат базаларида дам олдилар ёки болалар муассасалари билан биргаликда ҳушҳаво жойларда истироҳатда бўлдилар. Кўпгина ишчилар ва хизматчилар, колхозчилар ва уларнинг оилалари санаторийларда, пансионатларда, дам олиш уйларида даволандилар ва дам олдилар. Уларнинг кўпчилиги СССР ўлкалари бўйлаб ва бошқа мамлакатларга бориб дам олди.

Ўзбекистон ССР аҳолиси 1972 йилнинг 1 январида 12,5 миллион киши бўлди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармаси.

ЯНГИЛИКЛАР ХАБАРЛАР ВОҚЕАЛАР

Чет элларда

АЗИЗ СИДҚИЙНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ҚОҲИРА, 25 январь. (ТАСС). Мисрнинг бош министри Азиз Сидқий Миср Араб Республикасининг халқ мажлисида ўз ҳукуматининг программасини баён қилиб, қуйидагиларни айтди: Миср тарихидаги ҳал қилувчи ва масъулиятли даврда мамлакатнинг барча имкониятлари ва ресурсларини тўла-тўкис сафарбар қилиш — Миср янги ҳукуматининг асосий вазифасидир. У, айтдики, «Миср ҳукумати социализм қуриш сиёсатини амалга оширади. Марҳум президент Носир социализм асосларини қуриб берган эди».

Азиз Сидқий таъкидлаб ўтганидек, қуролли кучларнинг тиклангаилиги ва халқ «босиб олинган ерларни зарур иқтисодий ва сиёсий шарт-шароитларни вужудга келтириш йўли билан озод қилишга қатъий эришиш» руҳида тарбияланаётганлиги Мисрнинг кейинги йилларда қўлга киритган энг катта ютуқларидан биридир.

Исроил 1967 йилда агрессия қилган пайтдан буён ўтган йилларда, деди Азиз Сидқий, тангликни тинч бартараф қилиш ва қонуний ҳуқуқларимизни тиклашнинг ҳамма воситаларини қидириб топиш биз учун табиий ва мантиқий йўл бўлди. Миср Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрь резолюциясини сўзсиз қабул қилди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош секретарининг Яқин Шарқдаги вакили Г. Ярринг билан виждонан ҳамкорлик қилиб келди ва Сувайш каналини кемалар қатнови учун очиб қўйиш соҳасида ташаббус кўрсатди ва бунинг учун Исроил қўшинларини босиб олинган араб территорияларидан олиб чиқиб кетишни шарт қилиб қўйди. Бу тадбирларнинг ҳаммаси, деб уқтириб ўтди Азиз Сидқий, тинчликка астойдил интилаётганлигимизни акс эттиради.

Миср бош министри «Фантом» самолётларини Исроилга яна етказиб бериш тўғрисида ва Исроилнинг ўзида Америка қуролларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш тўғрисида Америка билан Исроил ўртасида тузилган битимни кескин танқид қилди. Исроил ва унинг ҳомийси АҚШ, деди Азиз Сидқий, тинчлик учун эмас, бизнинг таслим бўлишимиз учун ҳаракат қилаётганлиги аён бўлиб қолди.

Азиз Сидқий сўзини давом эттириб бундай деди: Биз сионистлар планига дуч келдик. Бу планнинг моҳияти — Араб территорияларини зўрлик билан босиб олиш, аҳолини бу территориялардан ҳайдаб чиқариш ва янги агрессияга тайёргарлик кўришдан иборат. Америка Қўшма Штатлари ҳам, деди Миср ҳукуматининг бошлиғи, бизга қарши турибди. АҚШ арабларнинг революцион кучларини йўқ қилиб ташлаш ва тараққийпарвар ҳукуматларга зарба беришга интилмоқда.

Миср Араб Республикасининг бош министри Совет Иттифоқининг Яқин Шарқдаги аҳволга нисбатан тутган йўлига юксак баҳо берди. Совет Иттифоқи, деди у, бизнинг йўлимизни доим қўллаб-қувватлади ва ҳарбий, иқтисодий ҳамда сиёсий кучимизни тиклашга ёрдам берди. Азиз Сидқий Совет Иттифоқи билан Миср ўртасидаги дўстлик бундан буён ҳам мустаҳкамланади, деб ишонч билдирди.

Ольстер. Англия солдатлари билан шимолий ирландияликлар ўртасидаги тўқнашувлар ҳамон давом этмоқда. Ана шу тўқнашувлар натижасида маҳаллий аҳолидан 172 киши ўлдирилди. Суратда: инглиз солдатлари «тартиб ўрнатишга» шошишяпти.

ТАСС фотохроникаси.

Германия Демократик Республикасида ёш авлоднинг соғлом ўсишига катта эътибор берилмоқда. Суратда: Шверин шаҳрининг марказий поликлиникасида. Тажрибали врачлар мактабгача ёшдаги боланинг кўзини текширишмоқда.

АДН—ТАСС фотоси.

Италия яна ҳукуматсиз

Италия икки ҳафтадан бери ҳукуматсиз яшамоқда. 1968 йил май ойида парламент сайлови ўтказилгандан бери Италияда бу билан олтинчи марта ҳукумат танглиги рўй берди. Бу танглик жуда жиддий тангликка айланиб кетиши ва энг узоққа чўзилиши ҳавфи бор. Президент Леоне парламентда вакиллари бўлган сиёсий партияларнинг раҳбарлари билан янги ҳукумат тузиш тўғрисида бир ҳафтадан бери маслаҳатлашаётган бўлса ҳам аммо ҳозирча ҳеч бир натижага кела олгани йўқ.

Италия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми ҳукумат танглигининг сабабларини анализ қилиб, иқтисодий қийинчиликлар ва мамлакат турмушининг турли соҳаларида кескинлашиб бораётган зиддиятлар натижасида мана шундай танглик рўй берди, деган хулосага келди. Бутун капиталистик дунёни ларзага келтирган иқтисодий ва валюта-молия танглиги Италияга айниқса кўпроқ таъсир қилди.

Тўрт партиянинг вакилларидан иборат «сўл марказ» деб аталган коалиция ҳукуматини кўпдан бери ички зиддиятлар кемириб келмоқда эди, натижада шу зиддиятлар сабабли тарқалиб кетди. Мамлакатни бундан буёнги ривожлантириш йўллари масаласи коалиция қатнашчилари олдига жуда кўндаланг қилиб қўйилгандан кейин улар бу масалани ҳал этиш учун умумий тил топа олмадилар. Бунга таажжубланмаса ҳам бўлади. Сўл кучлар меҳнаткашларнинг манфаатларига жавоб берадиган ислоҳотлар ўтказишга интилмоқдалар. Мамлакатни ўнгга бураётган консерватив ва реакцион доиралар ҳамда янги фашист унсурлар эса уларга қаршилик кўрсатмоқдалар. Мана шу доиралар Италияда ишчилар ҳаракатига зарба бермоқ учун ўнг гуруҳ ҳокимиятини ўрнатиш режаларини тузмоқдалар.

Меҳнаткашлар, мамлакатнинг барча демократик кучлари Италиядаги сиёсий ҳаёт ўқини ўнгга буриб юборишга уринаётган реакцияга кескин равишда қарши чиқдилар. Италия коммунистлари ўнг кучларга зарба бериш, чинакам демократик тадбирларни ўтказиш программасини таклиф қилиб, аниқ-равшан ва қатъий позицияда туриб олдилар. Ташқи сиёсат соҳасида Италия Коммунистик партияси тинчликни таъминлаш манфаатларини кўзлаб мустақил йўл ўтказишни талаб қилмоқда. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгашни 1972 йилдаёқ чақириш керак, Италия Германия Демократик Республикаси, Вьетнам Демократик Республикасини таниши ва социалистик мамлакатлар билан муносабатни мустаҳкамлаш керак, деб шу мақсадга эришишга ҳаракат қилмоқда.

Г. ШИШКИН, (ТАСС).

* ҲУКУМАТ ТАНГЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА
* ЯНА БИР НАЙРАНГБОЗЛИК
* СУРИЯ—ИСРОИЛ ЧЕГАРАСИДА МОЖАРО

БЕБУРД СИЁСАТ

Мен эрталаб Батерси кўпригидан ўтиб борардим. Олдинда кетаётган қўшнимни кўриб қолдим. У ўзичаниманидир тўнғиллаб қўярди. Унга мурожаат қилганимдан кейингина ғазабининг сабабини тушундим.

Янги йил арафасида Лондон автобуслари ва метросида юриш ҳақи 25 дан 100 процентгача кўтарилди. Қўшним шўрлик эса транспортга пули етмаганидан 5 километр пиёда юриб ишга боради. Биз кўприкдан ўтиб бораркаимиз қўшним шу ҳақда гапирарди. У бошқа кўпгина нарсалардан ҳам шикоят қила кетди. 1972 йил, — деди у, — афтидан мен учун энг ёмон йил бўлса керак. Озиқ-овқат маҳсулотлари қимматлашяпти, уй ҳақи, газ, электр ҳақи ошмоқда.

Ёши бир жойга бориб қолганига қарамай, у ишлашга мажбур. У универсал магазинда ишлайди. Қиладиган иши лифт ёнида туриб, харидорларга қайси қаватга чиқиш кераклигини тушунтиришдан иборат. «Бу менинг кучим етадиган бирдан-бир иш, — дейди қўшним, — чунки мен энди ёш эмасман». Суҳбатдан шу нарса маълум бўлдики, у сиёсат билан сира ҳам қизиқмаган экан. Лекин қариганида унинг қалбида ғазаб пайдо бўлди. Йўқ, бу транспортнинг қимматлашувидангина эмас, балки умуман турмушнинг ҳаддан ташқари оғирлашиб бораётганидандир.

Мен йўл-йўлакай 1972 йил қандай бўларкин, у миллионлаб инглиз ишчиларига нималар бераркин, деб ўйлаб кетдим. Иш ҳақининг ниҳоятда камлигидан норози бўлиб иш ташлаган шахтёрлар бу йилдан нимани умид қилишяпти? Бошқа мамлакатлар ишчилари олдида ҳам шу проблемалар турибдику, ахир?!

Шуни ҳам унутмаслик керакки, 1972 йилда Шимолий Вьетнам яна бомбардимон қилинди. Бу йил — Бангладеш давлати ташкил топган йилдир. 1972 йил — бу араб ерларини Исроил босқинчилари оккупация қилишни давом эттираётгани, Шимолий Ирландияда боши берк кўчага кириб қолган Англия сиёсатининг бебурдлиги демакдир.

Жеймс ОЛДРИЖ, инглиз ёзувчиси, (АПН).

ИРҚЧИЛАР ХУРУЖИ

Қашшоқлик, очлик, ишсизлик, ирқий камситиш ва полициячиларнинг шафқатсизлиги Америка негрлари ҳаётида ҳар доим учраб турибди.

Ҳатто расмий маълумотларга қараганда ҳам негр маҳаллаларидаги аҳолининг деярли ярмиси муҳтожлик ва йўқлик азобини тортмоқда. Бу маҳаллалардаги аҳоли орасида ишсизлик умуммиллий даражага нисбатан икки баравардан зиёдроқ ошиқ. АҚШда ирқий камситиш авж олиб турган шароитда негрни ишга ҳаммадан кейин қабул қиладилар, аммо ҳаммадан олдин ишдан бўшатиб юборадилар. Американинг оқ гражданлари билан қора танли гражданлари ўртасида билим даражасининг фарқи жуда катталиги сабабли негрнинг юқори малакали мутахассис бўлиб олиши қийин. Шунинг учун у яхши ҳақ тўланадиган иш топиш имкониятидан маҳрум. Лекин ҳатто негр оқ танли киши билан ёнма-ён туриб ишлаб, у билан бирга айни бир хилдаги ишни бажараётган тақдирда ҳам негрга кам иш ҳақи тўланади. Америка матбуотининг маълумотларига қараганда, негр ишчиларга кам иш ҳақи тўланаётганлиги сабабли фақат шунинг орқасидагина хўжайинлар ҳар йили камида 22 миллион доллар пулни ўзлари уриб қоладилар. Шаҳар вайроналарида истиқомат қилаётган негрларнинг тоқати тоқ бўлиб норозилик билдира бошлаганларидан кейин Американинг ҳукмдорлари тиш-тирноғигача қуролланган полиция отрядларини ва миллий гвардиячиларни уларга қарши курашга ташлайдилар.

Америка маъмурлари гражданлик ҳуқуқлари учун курашаётганларни полициячиларнинг шафқатсиз репрессияси ёрдамида қўрқитиб олишга ва курашни давом эттиришдан зўрлаб воз кечиришга уринадилар. Лекин фактлар шуни кўрсатиб турибдики, маҳбуслар билан лиқ тўлган турмалар ҳам, полициячиларнинг қонли ўч олишлари ва репрессиялари ҳам негр халқининг курашга, чинакам тенгликни, эркинликни ва адолатни қўлга киритишга интилишини тўхтата олмайди.

[ТАСС].

ХАЛҚАРО АНЖУМАН

Москвада, чет мамлакатлар халқлари билан дўстлик уйида «Ҳозирги капитализм системасида интеграцион жараёнлар» проблемасига бағишланган халқаро анжуман иш бошлади. Анжуманни СССР Фанлар академиясининг жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институти социалистик мамлакатлар Фанлар академияларининг кўп томонлама ҳамкорлиги доирасида ташкил этди.

Симпозиум ишида Бельгия, Болгария, Буюк Британия, Венгрия, Италия, ГДР, ГФР, Польша, Финляндия, Франция, СССР ва Чехословакиянинг марксчи олимлари қатнашмоқдалар.

Учрашувни СССР Фанлар академиясининг вице президенти академик П. Н. Федосеев очди.

Симпозиум қатнашчилари ҳозирги империализм шароитларида иқтисодий интеграция сабаблари ва моҳиятини таҳлил қиладилар, интеграцион жараёнлар механизмини, шу жумладан халқаро концернлар ва буржуа давлатининг интеграцион жараёнлардаги ролини кўриб чиқадилар. Интеграциянинг социал ва сиёсий оқибатларини таҳлил қилишга ҳамда ишчилар синфининг антиимпериалистик кураши проблемаларига катта эътибор берилади. Олимлар империализм стратегиясида интеграция ролини, интеграция тараққиёти истиқболларини, ҳозирги босқичда империалистик давлатлар ўртасидаги зиддиятларнинг кескинлашуви процессини тадқиқ этадилар. (ТАСС).

ХАВФСИЗЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

КОПЕНГАГЕН, 25 январь. (ТАСС). Дания Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси Иб Нерлунд 1972 йилда хавфсизлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашини чақириш зарур эканлигини айтди.

Иб Нерлунд «Ланг ог фольк» газетасида босилган суҳбатида Совет Иттифоқи ва Польшанинг Германия Федератив Республикаси билан тузган шартномалари, шунингдек Ғарбий Берлин хусусида тўрт давлат ўртасида тузилган шартнома Европада кескинликни юмшатишга ёрдам берди, деб таъкидлади. У айтдики, бутун Европа миқёсида хавфсизликни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликни ривожлантириш ҳарбий ва савдо-сиёсий блоклар тузиш сиёсатига қарши бирдан-бир тўғри чорадир.

Иб Нерлунд СССР билан Франция ўртасида ҳамкорлик принциплари тўғрисида биргаликда имзоланган ҳужжатни шундай ҳамкорлик учун намуна қилиб кўрсатди. Бу ҳужжат КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Францияга қилган сафари вақтида имзоланган эди.

Тель-Авивнинг иғвогарлиги

НЬЮ-ЙОРК 26 январь. (ТАСС). Исроил ҳарбий ҳаво кучларининг самолётлари кеча Суриянинг жанубига ҳужум қилди. ЮПИ агентлиги мухбирининг хабар беришича, Дамашқда ҳарбий вакил ҳужум қилган самолётлар Сурия қирувчилари томонидан ва зенит артиллериясининг ўт очиши натижасида ҳайдаб юборилди, деб айтган. Сурия томони талафот кўрмаган.

НЬЮ-ЙОРК 26 январь. (ТАСС). Сурия ўт очиш тўғрисидаги қарорни 11 марта бузди, деб Тель-Авивнинг қилган даъвоси мутлақо уйдирма даъво бўлиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кузатувчиларининг ахборотларида тасдиқлангани йўқ. Суриянинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий вакили Ж. Томе Хавфсизлик Кенгашининг раисига юборган мактубда шу ҳақда гапирилади.

Исроил маъмурлари, деб кўрсатилади мактубда, жаҳон жамоатчилигини алдаб агрессив ҳаракатларни давом эттирмоқдалар ва арабларнинг босиб олинган ерларида экспансиячилик сиёсатини ўтказиб келмоқдалар.

Ж. Томенинг таъкидлашича, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг кузатувчилари томонидан тасдиқланган маълумотларга кўра, бултурнинг ўзидагина Исроил ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги қарорни 1491 марта бузган.

Редактор ўринбосари Х. ЁДГОРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Янгиликлар. 11.10 — Қўғирчоқ фильм. 11.40 — Концерт. 12.30 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — АХБОРОТ. 18.10 — Студентлик — олтин даврим. 18.30 — Халқ контроли экрани. 20.00 — Миллионлар ленинча университети. 20.30 — АХБОРОТ. 20.50 — Хур республикалар бузилмас иттифоқи (телефестиваль).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.55 — МОСКВА. 18.20 — Янгиликлар. 18.30 — Болалар учун кўрсатув. 19.00 — Симфоник концерт. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Қизил палатка (бадиий фильмнинг 1-серияси). 22.00 — Юзма-юз (телефильм). 22.30 — Телеочерк. 23.00 — Музикали кўрсатув.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. 20.30 — Генерал Раҳимов (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 27/I да Тановар, 28/I да Риголетто.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27, 28/I да Парвоз.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 27/I да Нурхон, 28/I да Лақма.

КИНО

Серафино — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Олеся — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жаноб 420 — «КЎКЧА», «ҲАМЗА» (кундуз ва кечқурун).

Чексиз муҳаббат сўқмоқлари бўйлаб — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Сангам (3 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 4 ва кеч соат 7.40 минутда).

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ» СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

29, 30 январь кеч соат 7 яримда Узбекистон санъат усталари ва ёш ижрочилар иштирокида

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Малоҳат ДАДАБОЕВА, Тамара ЮНУСОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Жуманазар БЕКЖОНОВ, Камтар ОТАБОЕВ.

Солистлар — Шерали ЖУРАЕВ, Абдуқодир ЮСУПОВ, Азиза ТЎЛАГАНОВА, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани Ғ. ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар кундуз соат 2 дан сотилади.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙНИЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

30, 31 январда СССР чемпионати

«А» классининг II группа

«КАУЧУК» (Омск) — «СПАРТАК» (Тошкент).

3, 4 февралда

«СТРОИТЕЛЬ» (Қарағанда) — «СПАРТАК» (Тошкент).

КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА ХОККЕЙ

30 январда кундуз соат 5 да, 31 январь, 3 ва 4 февралда кеч соат 7 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

ТОШКЕНТ МАДАНИЙ ОҚАРТУВ ТЕХНИКУМИ

сиртдан ўқиётган кутубхона группасининг I ва II курсдаги (ўзбек ва рус) ва методист ташкилотчи (тўлиқсиз ўрта маълумотлилар) группанинг I курси студентларини 31 январдан қишки имтихон сессиясига

ЧАҚИРАДИ

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙНИЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

ҳар куни кеч соат 8 дан 10 гача, якшанба кунлари эса эрталаб соат 8 дан кеч 10 гача конькида яхмалак учишингиз

МУМКИН

10 мартаба конькида яхмалак учиш учун абонементлар мавжуд.

ИЛТИМОС

ҲАЖВИЯ

Тўйга раислик қилувчи табрик нутқи сўзлаб, тўлдирилган қадаҳларни кўтаришга йўл очиб берди. Кейин барча меҳмонлар ўзи билан ўзи овора бўлди-кетди. (Уларнинг аксарияти йўл-йўлакай қиттай-қиттай отиб олишган кўринади).

Қизиқ устида оз-моз тортибман-ми, хуллас ўрнимдан турдим. Негаки, ён атрофимдагиларнинг ҳаммаси ўртага тушиб, кўзлари сузилиб қараётган ўйинчи артистларнинг дўппиларини бошларидан олиб, беш сўмликдан қистириб чиқишди. Ҳар ҳолда тўй эгаси оғайним. Бўккан одамдай қимирламай ўтирганимни кўриб қолса мендан кўнгли қолиши мумкин. Шовла кетса-кетсин, обрў кетмасин деб, кеча авансга олган пулни қистирмоқчи бўлиб, киссамни кавлаб қўйдим. Дўстим» ҳаракатимни кузатиб турган экан. Қайтиб энди ўрнимга ўтирувдим, у ёнимга келиб «Эркинжон, бироз салқин тушиб қолди, хўп десангиз костюмимни келтириб берсам», деб қолди. Унинг кўнгли ранжимасин деб хўп дедим. Кийиниб олганимдан сўнг бамайлихотир ўтиравердим.

Бир вақт бундай қарасам, шивир-шивир бошланиб кетди. Нима гап? Билсам, тўйхонага чақирилмаган артистлар келганмиш, аввал келганлари эса уларни ўзлари ўтиришган каравотга таклиф этиш ўрнига чолғу асбобларини созлашаверди. Микрофондан раислик қилувчининг бўғиқ овози эшитилди.

— Тўйимиз яна қизийдиган бўлди. Ўлмасхон Маъниев ўз труппаси билан тўйхонамизга ташриф буюрдилар.

Биров у деди, биров бу деди. Хуллас, вазият яна аввалги ҳолига қайтди. Яна ўртага ўйинчи тушди. Унинг орқасидан рубобчи билан доирачи савлат тўкиб керилишиб келишарди. Қараб кўзларимга ишонмадим. Рубоб ушлаган артист Суллохжон Учқуровлигини ашула айтганида овозидан таниб қолдим. «Воҳай бола» ялласининг сўзлари пайдар-пай эшитиларди. У яқин танишим ва қўшним бўлгани билан ошна-оғайнигарчилик қилмас, маҳаллага аралашмасди. У кўпинча бошидан-оёғигача ишга кўмилганидан, уйида ҳам кам бўлишлигидан шикоятланарди. Мана вақти бор экан-ку, тўйга келаркан-у. Унинг устаси фаранг отарчилигига энди тушундим.

Томоғи йиртилгудай бўкираётганлардан ва бедана юриш билан ўртага тушганларнинг қўлидаги пуллардан кўз узмаётган раққосанинг дўпписи қўлма-қўл бўлиб кетди. Қошларига ўсмани қалин тортган, думалоққина аёл (ўз одамлари бўлиши керак) шерикларининг чеккаларидаги қистирилган пулларни йиғиш билан овора.

Кимнингдир титроқ қўли елкамга қўйилди. Қарасам, ўша ошнам. Таклиф этмасимдан ёнимга ўтирди. Куйдирган калладай тиржайиб турган ҳолда «қуйинглар» деди. Ёнимдагилар бундай «табаррук» киши билан уриштириб ичишни орзиқиб кутгандай қадаҳларини тўлдиришди. Ошнам билан уриштириб, қадаҳни ерга қўйдим.

— Эркинжон, илтимос, бир яхшилик қилсангиз, — деди у айёрлик билан, — туя кўрдингми, йўқ қилсангиз. Бизларга ҳам ишингиз тушиб қолар.

—Тушадиган ишим-ку йўғ-а. Лекин штатсиз мухбир сифатида барибир редакцияга ёзиб бераман. Бу нимаси, ўйин билан ашулани қойил қилмасдан туриб, қуён бўлиб қоласизлар, уят эмасми?..

Чиқиб кетдим. Эрталаб посёлкада автобус кутиб турсам, қўлига асбобини ушлаган ошнам қора кўзойнак тутган ҳолда ёнимга келиб саломлашди.

—Ишим тушмайди деб аччиқ устида айтган экансиз, қўшни. Укангизни уйлантирмоқчи экансиз, мана хизмати биздан, —деди.

— Қуллуқ, меҳрибоним, «артист» учун пул ажратмаганман. Укамнинг ҳаваскор дўстлари тўйни кўнгилдагидек қилиб ўзлари ўтказиб беришади, — дедим-у, автобусга чиқиб кетдим.

Тожибой УНАБОЕВ.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26, Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331453. Халқаро ҳаёт —337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура—337162. Эълонлар—338142. Коммутатор—330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44.